Toimenpidealoite TPA 115/2020 vp

Mia Laiho kok ym.

Toimenpidealoite rintasyöpäseulontojen laajentamisesta 70—74-vuotiaisiin naisiin

Eduskunnalle

Rintasyöpä on hoitamattomana kuolemaan johtava sairaus. Se vaikuttaa monella tavalla sairastuneen itsetuntoon, seksuaalisuuteen, naiseuteen ja äitiyteen. Rintasyövän varhainen diagnosointi vaikuttaa potilaan ennusteeseen ja hoidon tehokkuuteen sekä vähentää inhimillistä kärsimystä sekä tuo merkittäviä yhteiskunnallisia säästöjä. Tällä hetkellä maksuttomaan rintasyöpäseulontaan pääsee Suomessa

Rintasyöpäseulonta on osa Suomen valtakunnallista seulontaohjelmaa, josta on säädetty terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja jota on täydennetty valtioneuvoston asetuksella seulonnoista (339/2011). Rintasyövän seulontaan kutsutaan valtioneuvoston asetuksen mukaisesti 50—69-vuotiaat naiset noin kahden vuoden välein. Seulonnan avulla rintasyövät pyritään havaitsemaan mahdollisimman varhain, jolloin syövän hoitoennuste on parempi. Seulonnan perimmäisenä tavoitteena on vähentää rintasyövästä aiheutuvaa kuolleisuutta. Rintasyövän seulonta toteutetaan Suomessa mammografiaseulontana, jossa rinnat kuvataan röntgenlaitteella.

Rintasyöpä on selkeästi naisten yleisin syöpä koko maailmassa ja myös Suomessa. Noin joka kahdeksas nainen sairastuu siihen jossain elämänsä vaiheessa. Suomen Syöpärekisterin mukaan rintasyöpää alkaa ilmetä jo 25. ikävuoden jälkeen ja ilmaantuvuus lisääntyy vanhemmiten. Tilastojen mukaan rintasyöpään sairastumisen riski kasvaa iän myötä, sillä noin puolet rintasyöpätapauksista havaitaan yli 60-vuotiailla.

Suomessa rintasyöpään sairastuu vuosittain noin 5 000 naista. Aina 2000-luvulta asti rintasyöpään sairastuvuus on jatkanut kasvuaan noin 2,5 prosenttia vuodessa. Noin 40 % joka vuosi löydettävistä uusista rintasyöpätapauksista löydetään seulonnoissa. Syöpä löydetään seulontatutkimuksessa usein varhaisemmassa vaiheessa kuin se olisi muuten löydetty, mikä lyhentää hoitoaikoja ja vähentää raskaiden hoitojen tarvetta ja tätä kautta myös alentaa hoitokustannuksia.

Rintasyövän seulonta on ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa. Varhain todetun rintasyövän ennuste on erittäin hyvä, sillä yli 90 % niistä voidaan parantaa.

Seulontamammografiatutkimuksella on suuri merkitys varhaisessa diagnosoinnissa, sillä sen avulla voidaan pienentää rintasyövän aiheuttamaa kuolleisuutta. Seulonnan on oltava terveydenhuollossa kustannustehokasta, jotta se olisi kannattavaa. Suomen Syöpärekisterin tutkimuksessa (2019) selvitettiin rintasyövän aiheuttamia erikoissairaanhoidon kustannuksia potilaan iän ja syö-

Valmis
5.0

vän levinneisyyden mukaan. Tutkimuksen mukaan rintasyöpäpotilaan hoitokustannukset olivat kymmenen vuoden seurannassa keskimäärin 28 700 euroa. Kustannukset olivat sitä suuremmat, mitä nuoremmasta potilaasta ja mitä pidemmälle levinneestä rintasyövästä oli kyse. Kustannukset vaihtelivat ikäryhmittäin välillä 19 000—41 300 euroa ja levinneisyyden mukaan välillä 16 800—47 300 euroa.

Rintasyöpään kuolevan hoitokustannukset ovat kolminkertaiset verrattuna eloon jääviin. Myös aikaisin todettu syöpä ja kevyemmät tarvittavat hoidot tuovat merkittäviä säästöä. Jos rintasyöpä johtaa kuolemaan, kustannukset ovat yhtä suuret riippumatta siitä, onko se havaittu seulonnoilla vai ei.

Rintasyöpäseulontaraportin mukaan mammografiaseulonta on vähentänyt rintasyöpäkuolleisuutta 30—40 prosenttia seulontaan osallistuneilla 50—69-vuotiailla naisilla. Raportissa todetaan myös, että seulonnan yleistymisen myötä pitkälle levinneitä rintasyöpiä ei juurikaan enää löydetä. Vuosina 1992—2011 seulonnat vähensivät niihin osallistuneiden naisten rintasyöpäkuolleisuutta noin 33 % verrattuna tilanteeseen, jossa seulontaa ei olisi.

Rintasyöpäseulontatestin keskimääräiset kustannukset ovat noin 30 euroa seulottavaa kohden ja syöpälaajennuksen kustannusarvio on 4,35 miljoonaa euroa vuodessa pitäen sisällään seulontojen perusteella tehtävät jatkotutkimukset.

Koska rintasyövän riski lisääntyy merkittävästi iän myötä, on seulontaohjelma laajennettava myös 70—74 vuotiaisiin naisiin. Kansainvälisissä tutkimuksissa seulonnan on todettu vähentävän rintasyöpäkuolleisuutta myös 70—74 vuoden iässä. Seulontojen hyödyt ja verrattain vähäiset kustannukset puhuvat myös kansalliseen rintasyöpäseulontaan kuuluvien ikäluokan laajentamisen puolesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> *että hallitus ryhtyy lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin rintasyöpäseulonnan ikäluokan laajentamisesta 70—74-vuotiaisiin naisiin.*

Helsingissä 5.10.2020

Mia Laiho kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Ville Kaunisto kok
Pia Kauma kok
Mari-Leena Talvitie kok
Marko Kilpi kok
Paula Risikko kok
Anna-Kaisa Ikonen kok